

Da naša vas in naša mesta
bilâ bi vseh krivic oteta,
naj sloga trdna, sloga zvesta
poveže delavca in kmeta!

SLOVENSKA VAS

Kmet bodi svoj:
Na svoji zemlji, v svojem domu,
v svoji vasi,
koderkoli slišijo se tvoji glasi,
odločaj sam:
takrat nastanejo ti boljši časi!

GLASILO SLOVENSKE KMEČKE IN DELAVSKE POLITIKE.

LETO I.

Izhaja dvakrat na mesec. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I. Rokopisov ne vračamo. Naročnina za en mesec din 2.—, za četrt leta din 5.—, za pol leta din 10.—, za vse leto din 20.—, za zamejstvo letno 1— dolar. Oglasi se sprejemajo. Čekovni račun št. 17.493.

ŠTEV. 7.

Kreutzer Pavel:

Kmečko-delavska demokracija

Demokracija je vlada ljudstva, toda po tem, kateri stan je vladajoče ljudstvo, je demokracija lahko zelo različna. Tudi stari Grki so poznali demokracijo, a državljani so bili le svobodni ljudje, medtem ko sužnji niso imeli niti toliko pravic, kolikor jih ima danes pri nas živina. Taka demokracija ne more biti naš vzor. Poljski plemiči in svoje dni tudi nemški so si svobodno volili svoje kralje, kar je gotovo zelo demokratično. Ali kmetje in meščani tedaj niso bili svobodni in nihče jih ni spraševal, ali so s svojim graščakom zadovoljni ali ne. Zato ne moremo iti po svobodno demokracijo misel ne k Nemcem ne k Poljakom. Anglija velja za vzor demokratične države, ki ima svojo ustavno listino (magna charta), že od 1215. leta. Toda ta temeljna ustavna pogodba, čeprav je zavarovala pravice vsega ljudstva, je bila vendarle sklenjena med kraljem, plemstvom in meščani. Kako slabo je varovala človeške pravice kmečkega in delavskega ljudstva, spoznamo iz zgodovine industrializacije Anglije. Naj imajo doma Angleži še tako velike svoboščine za ljudstvo, izven dežele matice so pa vendarle imperialisti. Take demokracije ne moremo posnemati, ker se je že preživela in ji daje navidezno moč samo še angleški denar.

Tudi na Francijo gledajo nekateri kot na vzgled demokratične države. Gotovo, skoraj sleherni Francoz je demokrat, ali francoski narod vendarle doslej še ni pokazal toliko demokratične volje in sile, da bi zavrgel upravni centralizem, ki se s pravo demokracijo ne da združiti. Torej tudi v Franciji ni vzorca za nas. O drugih velikih evropskih državah, ki demokracije sploh nikoli niso poznale, ali so jo pa že pred leti pokopale, tu niti ne govorimo. V Rusiji, kjer je bil kmet pred osvoboditvijo in po osvoboditvi revež, car pa stoletja absolutni vladar, je demokracija šele v povojih. In od nasledstvenih držav moremo demokratičnost priznati edinole Češko-slovaški. Starejše severno-evropske države so zelo demokratične, ali tudi tam je sprva plemstvo imelo večje pravice kakor drugi državljani. Danes so seveda vzgled demokracije.

Kakor vidimo, se pri iskanju oblike in vsebine kmečko-delavske demokracije, ne moremo zgledovati niti po tistih državah, ki veljajo za najbolj demokratične, zakaj kmečko-delavska demokracija

morejo ustvariti samo kmetje in delavci. Zato nam sme služiti za vzgled prav za prav le Švica, ki je res prava kmečka država in deloma Združene države severne Amerike, kjer so položili temelje ustave tisti kmetje in delavci, ki so se izselili v Ameriko zaradi nezadovoljstva z evropskim absolutizmom in ki v novi domovini niso nikomur priznali plemiških ali drugih posebnih pravic.

Da se Slovenci ne moremo odločiti za nobeno drugo demokracijo kakor za kmečko-delavsko, je naravno. Kmečki narod smo in iz kmečkega stanu se obnavljajo pri nas vsi drugi stanovi. Če kmečki stan ne bo zdrav in trden, tudi kot narod ne bomo dolgo živeli. Zato naj dobta pri nas kmet in delavec politično oblast, da postaneta res vladajoče ljudstvo. Doslej smo hodili po demokratične zglede v državi, kjer nista prav za prav nikoli odločala kmet in delavec in prišli smo tako daleč, da se nam zdi demokratično, če narod izpolnjuje voljo svojih voditeljev, in ne da bi ti izvrševali voljo ljudstva, kakor zahteva prava demokracija.

„Slovenska zemlja“ je že 15. januarja pret. leta poudarjala, da bomo slej ali prej postavljeni pred

Nador:

Skupnost kmetstva in delavstva

Za skupnostjo kmetstva in izobraženstva, o kateri sem zadnjič govoril (glej 5. št. „Slovenske vasi“), se mi zdi najpomembnejša še skupnost kmetstva in delavstva. Oba si moreta življenje izboljšati le v demokratično urejeni državi. To nam dokazujejo kmetje in delavci v demokratičnih državah, kajti tam ima dostikrat preprost delavec več kakor človek, ki je pri nas že kapitalist.

Kakor somišljeniki vedo, pravimo zmerom, da mora imeti demokracija pravo obliko in vsebino. Potrebno je torej, da se kmet in delavec vprašata, ali se popolnoma zlagata v obliki kakor v vsebini demokracije, za katero se bojujeta. Mislim, da po tehtnem preudarku lahko oba odgovorita z različnim: da.

Tako „Slovenska zemlja“ kakor tudi „Slovenska vas“ ste o obliki kmečko-delavske demokracije že toliko pisale, da mi ni treba podrobnosti ponavljati. Oblika zahtevane demokracije je taka, da more delovno ljudstvo res poka-

važno nalogo, da si ustvarimo novo, razmeram in potrebam ustrezajočo ustavo. Danes smo temu cilju že bližje in moramo zato povzdigniti glas ter skrbeti, da bo nova ustava poleg narodnih in demokratičnih svoboščin dajala ljudstvu tudi res priložnost in oblast, sodelovati pri vodstvu državne uprave. Zato je potrebno predvsem dvoje:

1) Narod sam mora voliti vse odgovorne vodilne oblastnike in uradnike, torej tudi sodnike, okrajne glavarje, policijske načelnike, župane, šolske upravitelje, starešine davkarij itd., ki morajo biti odgovorni samo narodu.

2) Tudi tedaj, kadar narodni zastopniki že izvršujejo svoje delo, mora imeti ljudstvo pravico, da na zahtevo določenega števila državljanov odloča o važnejših zadevah s splošnim in neposrednim glasovanjem. Enako mora ljudstvo dobiti pravico, da važne sklepe narodnih zastopnikov potrdi ali zavrne z ljudskim glasovanjem, in pravico, da določeno število državljanov lahko že neposredno vloga zakonske predloge.

Dokler ti dve najvažnejši zahtevi slovenskega kmečkega in delavskega ljudstva nista izpolnjeni, ne moremo pri nas govoriti o demokraciji, ker pri nas ne more biti druge demokracije kakor kmečko-delavska.

udarku do spoznanja, da morata biti tudi o vsebini demokracije ene misli in ene volje.

Na žalost pa ta enodušnost še ni tolikšna, kakor bi morala biti in na obeh straneh se zgodi marsikaj, kar ne pospešuje skupnosti. Prvo, kar moramo grajati, je miselnost o zatiranju drugega stanu. Taka miselnost sploh nasprotuje naši demokraciji, ki ne more dovoljevati nobenemu stanu nepravilne prevlade, ampak vodstvo tistemu stanu ali stanovom, ki so v večini. Misel, da sme ta ali drugi stan zatirati ostale delovne stanove, pozna le lažna meščanska demokracija, ki jo mi odklanjamo. Zato poudarjam, da ne more stati delavec nad kmetom ali kmet nad delavcem, ampak oba morata imeti gospodarsko in politično vodstvo družbe v svoji oblasti. Ne bom našteval primerov tega greha, ali za kmečko-delavsko gibanje je potreba, da se ga za naprej ogibljeta kmet in delavec.

Drugi greh, enako velik in enako škodljiv, izvira iz želje, da se okoristi en stan na račun drugega. V demokratično urejenem gospodarstvu mora vsak stan živeti človeka vredno in spodobno življenje od svojega lastnega dela in bojevati se moramo, da ta socialni ideal dosežemo. Danes pa slišimo na obeh straneh marsikaj, kar se ne sklada s tem. Tako misli n. pr. marsikateri delavec, da mu je kaj pomagano, če mora kmet svoje pridelke pod ceno prodajati. Trenutno morda res, ali navsezadnje se ureže le v lastno meso. Isto je pri kmetu, kadar meni, da so delavske plače krive draginje industrijskih izdelkov. Resnica je ta, da se ne godi delavcu slabo zato, ker so živila draga in kmetu zato, ker sta obleka in železo draga; obema se godi slabo zato, ker za svoje delo ne dobta plačila, kakršnega zaslužita.

Brez haska je torej če se prerokata: kdo trše dela, kdo je večji gospod, kdo je kapitalist in kdo proletarec. V socialnem oziru med njima ni bistvene razlike, v političnih pravicah sta pa oba enako prikrajšana. Resnica je ta, da oba skupaj predstavljata 80% slovenskega naroda in je zato naravno, da morata v boju za kmečko-delavsko demokracijo stopiti v prve vrste, ker se bosta bojevala predvsem zase.

Sestavek:

„Bistvo hrvatskega vprašanja in Slovenci“
nadaljujemo prihodnjč.

Zunanjepolitični pregled

Ljubljana, 10. 11. 1937.

ŠPANIJA.

V zadnjem pregledu smo opozorili na zemljiške razmere v Španiji in smo ugotovili, da so te razmere izmed glavnih notranjih vzrokov, ki so dovedli do sedanje španske meščanske vojne. Kot drugi vzrok smo navedli špansko vojsko. Če hočemo biti točni, moramo govoriti v tej zvezi prav za prav le o španskih oficirjih.

Znano je, da ima Španija izredno veliko število oficirjev. Republikanska vlada, ki je nastopila v l. 1931., je skrčila to število na polovico. Razumljivo je, da so ti oficirji postali netivo vseh upor proti republikanski vladi. Konservativci pa so jih pridobili zase popolnoma, ko je Gil Robles, vodja katoliške stranke v Španiji in vodja vseh desničarjev, ki je postal leta 1935. vojni minister sprejel nazaj vse po republikanski vladi odpuščene oficirje. Obenem je postavil za šefa generalnega štaba generala Franca, ki ga iz sedanje meščanske vojne dobro poznamo.

Vojska ima v Španiji že dalje časa čisto posebno vlogo. Ne da bi ostala zgolj izvrševalni organ, se stalno meša v politične razmere.

Njeni generali so že v 19. stoletju ponovno posegli v politična dogajanja in od leta 1873. do nastanka španske republike je bilo državno krmilo ponovno v rokah njihovih generalov. V tem pogledu nas zlasti zanima vloga generala Primo de Rivere, ki je bil španski diktator od leta 1923. do leta 1930. Njega je postavila na krmilo tako imenovana oficirska junta kot zaupnika vojske. Značilno je, da ga je ista vojska v letu 1930. tudi vrgla. Primo de Rivera namreč ni bil hvaležen. Ko se je čutil dovolj močnega, je junto razpustil, kar pa seveda ni zmanjšalo vpliva vojske na državo. Njegova skrajno nasilna diktatura je vodila do močne opozicije in ko je še padla vrednost denarja (pesete), je čutil diktator Primo de Rivera potrebo, da se zopet obrne na vojsko z vprašanjem zaupnice. Taka za pojme rednega političnega življenja naravnost nerazumljiva dogajanja, da se predsednik vlade obrača za zaupnico namesto k narodu na organ, ki bi ne smel biti ničesar drugega kot izvrševalec po zakonu mu naloženih dolžnosti, se pojavljajo na žalost v zgodovini pri vseh narodih. Vojska ga je odklonila, dva dni nato ga je kralj odstavil.

Sledila je nova diktatura generala Berenguera.

Skratka: vojska je v Španiji naravnost sloj nerada in ognjišče zarot. V politično življenje posega vedno tako, da poskuša usmeriti državno življenje tja, da bi ustrezalo koristim slavohlepnih generalov. V 19. stoletju je vojska v glavnem nastopala proti karlistom, o katerih bomo še govorili, ki jih pa lahko označimo kot najhujše konservativce in kot skupino, ki je bila najtesneje zvezana s cerkvijo. Zaradi tega je nastopala vojska cerkvi sovražno in, kakor je bilo nujno, v prid liberalnemu gibanju, ki je bilo nasprotno konservativnemu.

Danes je vojska zvezana z vsemi konservativci. Bojuje se skupaj s cerkvijo, s karlisti, z Marokanci in fašisti proti vsem demokratičnim in naprednim skupinam Španije. Njih generalom pa še nikdar ni prišlo na misel, da bi bili pomislili, kaj je prav za prav njih prava, resnična in edino dopustna naloga. To ni ničesar drugega kot izvrševanje zakonov. V tej zvezi bi španska vojska smela kvečjemu zaščititi oblast, ki jo

predstavlja v državi vsakokratna zakonita vlada. Čisto nedopustno pa se španska vojska opira izključno le na svojo silo in jo zlorablja na način, ki bije v obraz vsemu zakonitemu življenju.

Poglejmo še njene vojaške zaveznike. O tujih vojskah, ki sta jih tuji državi dali Francu na razpolago, sedaj ne bo govora, pač o domačih zaveznikih, ki so: pripadniki katoliških skupin (te obravnavamo pri vprašanju cerkve), dalje karlisti, fašisti, ki se v Španiji imenujejo falangisti, in Marokanci.

Fašiste, imenovane falangiste, je ustanovil v Španiji sin bivšega diktatorja generala Primo de Rivere: José Antonio Primo de Rivera. Ta skupina z narodom v Španiji nima nobene skupnosti, ni gibanje množic, temveč raznih terističnih skupin tako imenovanih nacionalistov. Ker se v zgodovini vse ponavlja in ker je pri vseh narodih skoraj enako, naj omenimo značilnost, da je glavni denarni podpornik teh falangistov znani Juan March, ki ga označujejo kot najbolj brezvestnega človeka v Španiji, obenem seveda najbogatejšega: kralja tobaka in tihotapcev, kaznovanega, ki niti ni mogel izvrševati svojega poslankega mandata ravno radi kaznivega dejanja.

Falangisti so znani po svojih terističnih nastopih v letu 1936., ko so streljali na socialističnega poslanca Azuo, na predsednika sodišča itd.

Karlisti predstavljajo gibanje, ki je svojevrstno samo Španiji. Nastalo je v letu 1833., ko je umrl takratni kralj Ferdinand VII. Šlo je za spor, ali naj na prestolu Španije nasleduje kralju njegova hči ali brat. Nasledovala je dejansko hči, brat Don Carlos pa je bil odrinjen in zato so nastali karlisti, ki so si dali nalogo, da ščitijo njegove pravice in pravice njegovih potomcev na španski prestol. Španija je doživela več vojn s karlisti. Karlisti pa so bili premagani. V letu 1932. so izgubili pomen radi tega, ker je tedaj umrl zadnji potomec don Carlosa, ki se je potegoval za španski prestol.

Važno pa je, da so karlisti postali med tem nekako pokrajinsko gibanje Navare. So stranka strogih katoličanov in skrajnih konservativcev, ki nastopajo proti vsaki obliki liberalizmu. V Navari se šteje velik del prebivalstva med odločne pristaše karlistov in zato tudi razumemo, da je v početku sedanje vojne bila ravno Navara glavno zbirališče vseh protirepublikanskih prostovoljcev. Tja so se tudi tik pred nastalo vojno izvršili nedopustni prevozi orožja, o katerih je doznala zakonita španska vlada že pred izbruhom vojne.

Marokanci so dedni sovražniki Španije. Poznamo jih pod imenom Mavri in so Španiji delali težave že pred tisočletjem. Vsi Španci, ki dajo kaj na svojo čast, desničarjem in generalu Francu najbolj zamerijo to, da je nad Španijo zopet pripeljal Mavre.

Značilno pa je, da so desničarji, kadar je bilo treba nastopati proti ljudstvu, uporabili Mavre. Tako so bili v letu 1934. ravno Marokanci tisti, ki so na neverjetno krvav način zatrli upor asturskih rudarjev in kovinarjev. To je bil znani oktobrski upor, ko so se pri Oviadu in Gijonu dva tedna borili asturski rudarji in kovinarji z Marokanci ter so bili krvavo pobiti. Obležalo je 5000 mrtvih in baje je bilo 700 ujetnikov ustreljenih v infanterijski vojašnici v Oviadu.

Marokanci so danes med glavnimi zavezniki generala Franca.

Iz domače politike

Dvojica politikov.

„Slovenija“ z dne 29. oktobra je ugotovila, da sta bila bivši ban in minister dr. Marušič in bivši ban dr. Puc tista slovenska politika, ki sta vodila petomajske volitve leta 1935. z nasiljem v korist Jevtičevi vladi, a bi danes hotela biti zopet v ospredju v imenu hrvatsko-srbskega sporazuma. **Ali je res na Slovenskem ubit vsak čut za politično dostojnost?**

Leta 1935. se je začelo gibanje, ki se je 1937. končalo s sporazumom. Če bi bilo po Marušič-Pucevi politični zamisljivo, bi danes vladal še Jevtič in onadva ž njim v znamenju neenakopravnosti za Slovence in Hrvate. Proti njiju volji, v boju ž njima je opozicija zrušila Jevtičevo in njuno politiko, a sedaj bi rada žela, kjer so sejali drugi! Slovensko kmečko in delavsko ljudstvo: Ne boj se odkritih nasprotnikov, ampak tako imenovanih „prijateljev“!

Znane metode.

Poleg posameznih politikov iz vrst JNS in JRZ, ki so se izrekli proti sporazumu, so se začele oglašati posebno mestne občine iz Srbije za nadaljevanje sedanje politike.

Kdor je proti demokraciji, ta je proti ljudstvu in njegovim človeškim pravicam!

Edino sredstvo za pravilno podobo političnega mišljenja bi bile **svobodne** volitve v vse zastope. To je naša prva in glavna zahteva. Zato nastopajmo povsod za pravo ljudsko voljo!

Škofovsko zborovanje.

Katoliški nadškofje in škofje Jugoslavije so meseca oktobra zborovali v Zagrebu. Njih posvetovanja so se tikala posebno treh predmetov. Najprej so obravnavali vprašanje konkordata in se izrekli za enakopravnost katoličanov, ki jih je 6 milijonov v Jugoslaviji. Delati hočejo, tako so izjavili, za odpravo krivic, ki se gode katoličanom, ter braniti pravice katoliške cerkve, a bilo bi pod njih častjo, da bi odgovarjali na ulične napade, ki jim je bil izpostavljen konkordat zadnje čase.

Če pretehtamo koristi, ki jih vse te skupine zasledujejo v svojem boju za oblast, potem je čisto razumljivo, da se špansko ljudstvo proti njim bori na življenje in smrt.

Podobne skupine, ki so se združile v Španiji na strani generala Franca za določene, gori omenjene koristi, najdemo združene v drugih državah sveta, zato jih je treba presojsati z enakega stališča. **V—č.**

Opomba: V zunanjepolitičnem pregledu v zadnji številki se je vrnila naslednja pomota: namesto stavka, da 50.000 veleposestnikov predstavlja 1% celotnega prebivalstva, mora stati, da 50.000 veleposestnikov predstavlja 1% vseh zemljedelcev.

Drugič so izrekli svoje sočustvovanje španskim škofom na njih poslanico. Kakšna je bila vsebina te poslanice, ne vemo podrobno. Tikala se je pač sedanjih razmer v Španiji. Opozorjamo na zunanjepolitični pregled v svojem listu, kjer obravnavamo špansko vprašanje na osnovi dejstev.

Končno so jugoslovanski škofje poudarjali pomen Kristusovega evangelija za pomirjenje sveta, ki ga tlačijo danes vsakovrstne težave.

Tudi mi smo mnenja, da bi bil svet veliko bolj srečen, ako bi se Kristusov nauk o miru med ljudmi širil ne samo v besedi, ampak tudi v dejanju

Kmetje in delavci, podprite naša prizadevanja z rednim plačevanjem naročnine in zbirajte ob vsaki priložnosti za tiskovni sklad „Slovenske vasi“!

„Slovenija hoče kruha“

Pod gornjim naslovom prinaša jubilejna številka „Domoljuba“ sestavek, kjer s številkami dokazuje, da je slovenski kmet v obupnem položaju. Pisec sestavka prihaja do zaključka, da ne mislijo resno tisti, ki nas še zmerom imenujejo kmete, ker v resnici smo berači. Spokorno se trka na prsi, češ da so vsega tega krivi tudi sami, ker so se premalo brigali za napredek Slovenije. Rešitev vidi pisec v industrializaciji Slovenije, hudo pa mu je, ker njegovi prijatelji ob vladi zato nimajo zadosti razumevanja iz strahu, da jim delavstvo ne uide na stranpota.

Priznanje „Domoljuba“ nas veseli v toliko, v kolikor prevzemajo ti gospodje nase odgovornost za obupni položaj slovenskega kmeta. Pričakujemo samo, da se obrne „Domoljub“ na tiste gospode, ki danes v Sloveniji dejansko odločajo in s katerimi je v zelo

Podprite svoj tisk in zbirajte za tiskovni sklad! Dopisujte v list!

tesnih zvezah. Seveda pa si bomo slovenski kmetje tudi zapomnili, da je nekaterim gospodom več za politično oblast, kakor pa za koristi Slovenije.

Da bo volk sit in koza cela.

Slovenska JNS je prišla po podpisu sporazuma v težak položaj. Po vsem svojem dosedanem delu in mišljenju je seveda odločno proti njemu. Ker pa je danes v opoziciji, ji je malo nerodno, to naravnost povedati, da se pri ljudstvu še bolj ne zasovraži, kakor je že. Noče se pa tudi postaviti v isto vrsto s svojo politično nasprotnico JRZ, ki se je odločno izjavila proti sklenjenemu sporazumu.

V tej zadregi so gospodje sedaj privlekli na dan neki nov predlog za notranjo ureditev države, ki so ga hranili že nekaj let. Po tem načrtu bi lahko tudi pri nas uvedli federacijo in centralizem hkrati. Volk bi bil sit in koza bi ostala cela.

Na isti politični poti.

Mestni občinski odbor na Jese-nicah je na seji dne 29. oktobra zavrgel z glasovi JNS in JRZ predlog dr. Aleša Stanovnika, da se Jesenice pridružijo hrvatsko-srbskemu sporazumu. Tako se izpreminjajo časi in ž njimi politična načela nekaterih ljudi in skupin. Občinski odbor, ki ima JRZ v njem večino, je pa sprejel drugi Stanovnikov predlog, da se 29. oktober pri nas razglasi kot narodni in državni praznik. Pravilno je grajalo „Jutro“ nedoslednost odbornikov JRZ, ki so glasovali za ta predlog, a odklonili prvega.

Boj za enakopravnost slovenskega jezika.

V Sloveniji so bili začeli davčni uradi (a tudi drugi) vrvati stran-kam plačilne naloge v srbsko-hrvatskem jeziku. Neki davčni zavezanec takšnega naloga ni hotel sprejeti, nato mu je bil dostavljen

ob policijski navzočnosti. Pritožil se je na finančno ravnateljstvo, ki mu je pritožbo odbilo. Enako mu ni ugodilo finančno ministrstvo. Davčni zavezanec se je pritožil še na državni svet, ki je najvišja stopnja za upravne stvari. In glejte: tudi državni svet je izdal razsodbo, po kateri je uradni jezik v Jugoslaviji po ustavi srbsko-hrvatsko-slovenski ter zato ni bil tožnik prikrajšan v svoji pravici niti se ni kratila naravnost njegova osebna korist, ki bi bila osnovana v zakonu.

Dne 21. oktobra t. l. je vložil kakor je poročala „Slovenija“ z dne 29. oktobra, poslanec inž. Zupančič z nekaterimi drugimi slovenskimi poslanci interpelacijo (vprašanje) na ministrskega predsednika, ali mu je znana ta razsodba državnega sveta in ali hoče ukreniti, da dobi slovenski jezik pravice, ki mu gredo po ustavi. Če bi po zakonu res veljala razlaga državnega sveta, potem bi Slovenci niti v Sloveniji ne imeli pravice, da bi državni uradi ž njimi občevali v slovenskem jeziku, kar bi bilo toliko, da je tudi pri nas državni jezik dejansko srbsko-hrvatski, čeprav se v ustavi imenuje tudi slovenščina. Vse bi bilo odvisno samo od dobre volje ali milosti.

Po interpelantovi razlagi bi pa moral biti v Sloveniji uradni jezik slovenski, na Hrvaškem hrvatski in v Srbiji srbski, a stranke bi imele po vsej državi pravico, da vloge dajejo v svojem jeziku (slovenskem in hrvatsko-srbskem).

Radovedni smo, kaj odgovori ministrski predsednik, ker to je za Slovence načelno vprašanje, ali je v Sloveniji uradni jezik slovenski ali ni. Tu hočemo brezpogojne jasnosti, ker je država zaradi nas in ne narobe.

Trgovci in „Slovenec“.

Dne 28. in 29. oktobra, so imeli trgovci zaprte svoje trgovine, da na viden način ugovarjajo zaradi uvedbe veleblagovnic, s katerimi bi dobil prednost pred domačim trgovcem tuji kapitalist. Ob tej priložnosti se je „Slovenec“ z dne 3. t. m. čudil temu ravnanju naših trgovcev in jih vabil v svoj politični tabor, češ da drugače ne morejo ničesar doseči.

S tem je „Slovenec“ odobril pri nas doslej izvajano načelo, da se mora vse pokoriti vladajoči struji, pa naj bo ta kakršnakoli. Na ta način ne pridemo nikdar do načelne politike, da bi se mogli in smeli ljudje svobodno opredeliti in uveljavljati svojo državljansko vo-

ljo. Za takšno demokracijo se lepo zahvaljujemo, ker vodi samo v politično močvirje.

Razpust društva.

Banska uprava je razpustila akademski agrarni klub „Njivo“, v katerem so se zbirali v glavnem visokošolci-kmečki sinovi. Odlok o razpustu navaja, da je društvo prekoračilo svoje področje.

Začelo se je svitati.

Ker se politične razmere ne obračajo na boljše, ampak ostajajo pri starem, posebno glede potrebne svobode, se je začelo gibati tudi pri somišljenikih bivše S. L. S. Krščanski socialisti so bili že dlje časa v boju z vladno organizacijo delavstva; sedaj so se zganili tudi drugi sloji.

Odpor proti sporazumu, ki ga je pokazala J. R. Z., je privedel končno do izbruha. Nekateri vidnejši somišljeniki bivše S. L. S., kakor dr. Breclj st., Gostinčar, dr. Mohorič in dr. Ivan Stanovnik odpovedujejo pokorščino in terjajo politiko sporazuma, kakor je bil sklenjen med Zagrebom in Belgradom. Obnavljajo politiko tako imenovanih slovenskih „punktacij“, ki v bistvu vsebujejo to, kar hrvatsko-srbski sporazum.

Vestnik „Sloge“

gospodarske in podporne zadruga slovenskih kmetov in delavcev

Česa je treba?

Nekateri naši somišljeniki še vedno ne razumejo namena in pomena naše kmečko-delavske zadruge „Sloge“.

Po zgledu naših zaveznikov Hrvatov smo tudi Slovenci ustanovili svojo kmečko-delavsko združeno organizacijo. Na ustanovnem občnem zboru dne 8. marca pret. leta je dr. Lončar pravilno povedal, da je prvi del gesla „Vsak za sebe — bog za vse“ napačen, zakaj doslej smo se ravnali po tem geslu in nismo nikamor prišli. Odsihmal si moramo izbrati geslo: „Drug za drugega“, kajti le v skupnosti in slogi je rešitev.

Razumemo, da gre v sedanjih neurejenih razmerah organizacija vsake poštene zamisli bolj težko od rok. Tudi naša zadruga bi že

prekosila vse ostale zadrugne organizacije, če bi lahko svobodno oznanjala svoj nauk. Seveda pa tudi to dejstvo ne sme motiti naših somišljenikov. Pogumno morajo nadaljevati začrtano pot in imeti pred očmi končni namen: gospodarsko osamosvojitve slovenskega kmeta in delavca. Kar velja v politiki, to velja tudi v gospodarstvu: Zmagati mora misel skupnosti, za katero je treba dnevno doprinesati žrtve, kajti brez žrtev ni trajnega uspeha.

Zalostno ali resnično je, da so naši ljudje vse preveč navajeni na akcije — to se pravi, da se pridružijo kaki organizaciji šele tedaj, če vidijo kake uspehe. Temu nasproti pa moramo ugotoviti, da pravih in trajnih uspehov ni, če ne sodeluje ljudstvo samo. Šele organizirano ljudstvo samo more izvajati akcije in za take gospodarske akcije hočemo ljudstvo tudi vzgojiti. Zato je po našem prepričanju prvo organizacija, kajti neorganiziran narod ne more uresničevati misli, pa naj bodo še tako dobre in koristne.

V čem naj obstaja delo naše zadruge? Predvsem v tem, česar ljudstvo dnevno najbolj potrebuje.

1.) **Odprava mestnih užitnin, trošarin in uvoznin.** Polovica ljubljanskega proračuna sloni samo na teh davščinah, ki nesejo mestu nad 20 milijonov dinarjev na leto, ki pa zadenejo večji del kmeta. Kmet mora to, kar pripelje v mesto, slednjič za vsak denar prodati, da dobi vsaj tisti denar, ki ga je plačal na mitnici.

2.) **Izboljšanje cest.** Marsikdaj stane prevoz kakega blaga iz Trsta ali Vojvodine v Ljubljano manj kakor iz kakšne hribovske vasi, ki jo človek vidi z daljnogledom z ljubljanskega gradu. Zakaj? — Ker so pota tako slaba, da zahteva prevoz nekaj sto kilogramov blaga eno ali celo dnevno delo para živine in enega človeka. Vedimo, da si slovenski kmet ne opomore nikoli, dokler ne bo iz slehrne vasi vodila dobra vozna pot na glavno cesto.

3.) **Živinoreja.** Živinorejci smo in naša dežela je polna zadrugništva, ali med sto in sto zadrugami je še premalo število živinorejskih ali takih, ki bi posredovale prodajo živine. Zato ima živina kmetov-zadrugnikov dobre cene, a ostali nezavedni kmetje imajo slabo živino in še te ne morejo prodati po pravi vrednosti, ker dobička ne spravlja kmet, ampak rekupci.

4.) **Kmečka zavarovanja.** Noč in dan preži nesreča na kmeta. Ogenj mu lahko uniči domačijo. Polje in sadovnjak mu oklesti toča, voda mu zablati loge in odnese seno, bolezen mu pobere živino itd. Kje je kmet za vse te nesreče zavarovan? Nikjer ali pa pri kapitalistih, ki stresajo dobičke iz zavarovanja v tuje ali strankarske blagajne. Čemu ne bi bil zavarovan sam pri sebi, to se pravi: med seboj?!

5.) **Kmečki obrtniki.** Včasih so bili pri nas strojarji, tkalci, oljarji, sukarnji, barvarji, krzarnji, klobučarji, lončarji in drugi obrtniki, ki so izdelovali razne potrebščine za kmeta. Danes jih ni več, ker so jih požrle tovarne. Toda raz-

mere so take, da bi marsikje na kmetih našel kruh obrtnik, zakaj kljub vsej industriji je naš kmet dostikrat strgan in bos, ker prodaja surovine za slepo ceno. Ali slovenske hranilnice kaj store za oživitve obrti na kmetih?

Dragi zadrugarij! To je samo nekaj primerov dela za kmečko-delavsko zadrugo „Slogo“. Navedli bi jih lahko še nič koliko o kmečkih hišah, ki razpadajo, o boleznih, zaradi katerih na kmetih polovica ljudi prezgodaj umre, o šolah, ki mladino bolj kvarijo kakor vzgajajo itd., itd. Kamorkoli človek pogleda, povsod neizrečeno veliko dela za tisoče bistrih glav in stotisoče pridnih rok. Ne moremo Vam pa povedati niti enega primera, kjer bi bilo mogoče kaj storiti brez dela, brez požrtvovalnosti in brez organizacije.

Posameznik ne zmore ničesar, kjer pa hoče več ljudi skupno kaj več doseči, morajo biti organizirani. Eno samo živinče lahko vprežete na katerikoli konec voza, par mora biti vprežen skupaj in zmerom na pravem mestu. Vedite torej, da dokler ni organizacije, ne more nihče začeti z delom, Slovenski narod, ki je zbral že toliko milijonov za stvari, ki ga prav nič ne brigajo in ne pečejo menda vendar ni postal že tako brezumen, da ne bi žrtvoval nekaj denarja in dela sam zase.

To trdimo kljub temu, da se še dobijo posamezniki, ki pravijo: čemu naj dajemo Ljubljani denar za organizacijo ali pa: počakajmo kaj bo zadruga napravila. Prepričani smo, da so taki ljudje le izjeme, ker bolje kakor kdo drugi ve kmet, da brez setve ni žetve.

Zima se bliža!

Za mrzle dneve Vas bo najbolje preskrbela s toplim zimskim blagom znana domača trgovina z manufakturnim blagom

Valentin Hladin

CELJE

Prešernova ulica 14

Tržno poročilo.

Pšenica. Ponudba je velika, kupcev malo, zaradi tega je cena v Vojvodini padla za 2 din. Na našem trgu ta padec do danes ni še očitno.

Koruzna. Stara koruzna se zelo težko dobi. Umetno sušena stane 129—130 din slovenske postaje.

Oves: din 150.—

Živina: Voli: 5.50—6.50, telice 5 do 6 din, teleta 7.50—8 din, prašiči: špeharji 8—9 din, pršutarji 7—7.50 din.

Fižol: din 1.75—1.90.

Krompir: din 0.65—0.70.

Seno: din 0.35—0.40.

Slama: din 0.30—0.35.

Lanena slama: din 0.75—0.80 jesenska, din 0.80—0.90 spomladna.

Orehi: din 4—4.25.

Denar.

1 francoski frank	din	1.45
1 angleški funt	"	214.—
1 dolar	"	43.—
1 lira	"	2.26
1 češka krona	"	1.51
1 šiling	"	8.70
1 nemška marka	"	14.—
1 švicarski frank	"	10.—

Sejmi v drugi polovici novembra.

Celje: Vsako sredo in soboto svinjski sejem.

Crnomelj: Vsak četrtek sejem za prašičke.

Dol. Lendava: Vsak torek svinjski sejem in za drobnico.

Krško: Vsako sredo svinjski sejem.

Ljubljana: Prvo in tretjo sredo v mesecu sejem za konje, govėjo živino in drobnico vseh vrst. Vsako sredo in soboto tržni dan.

Maribor: Vsak drugi, četrti in peti torek v mesecu sejem za živino. Vsak

petek (če je ta dan praznik, pa dan preje) sejem za prašiče.

Metlika: Vsak pondeljek sejem za prašiče.

Novo mesto: Vsak pondeljek sejem za prašiče in živila. Vsak prvi pondeljek v mesecu sejem za parkljato živino in za konje. Vsak petek sejem za živila.

Ptuj: Vsak prvi in tretji torek v mesecu sejem za konje in rogato živino, vsako sredo za parkliarje, vsak petek tržni dan.

Ostali sejmi:

15. Gor. Radgona, Grahovo, Poljčane, Vransko.

16. Bogojina.

19. Ljubno, Podsreda, Raka, Sv. Jurij ob juž. žel., Slovenjgradec.

21. Hotedržica, Podčetrtek, Sv. Jurij pod Taborom.

22. Jesenice na Dolenjskem.

23. Slov. Bistrica.

Dopis iz Prekmurja.

Prejeli smo zadnje številko „Slovenske vasi“ in nas je zelo razveselila, ker vidimo prekmurski kmetje, vaški obrtniki in delavci, da imamo pravo glasilo, ki se briga za nas in brani naše pravice. Zato je naša dolžnost, da z vsemi močmi podpremo svoj list, ki je resnično naš. Prosim vas, da mi pošljete pet izvodov vsake številke in priložite položnico, da tako poravnam naročnino. Bodite pozdravljeni vsi, ki sodelujete pri „Slovenski vasi“, v kratkem vam kaj več napišem o tukajšnjih razmerah.

Š. A. iz Rogaševcev.

Izdaja konzorcij, ki ga predstavlja Dově Ivan, kmetovalec iz Šmartnega ob Savi. — Urejuje in za uredništvo odgovarja Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14/1. — Tisk J. Blasnik, Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Franjo Sirše

trgovina z
mešanim blagom

CELJE, Krakova c. 4

„Tesla žarnice“

prva domača, sveti čisto, je trpežna, porabi malo toka in je poceni. Dobi se pri tvrdki

Karl Loibner Telefon 120
Kralja Petra c. 17 - pri „Zvoncu“

Knjigarna, trgovina papirja
umetnin in muzikalij

Franc Leskovšek

CELJE - Glavni trg štev. 9

Telefon 94 Račun poštne hranilnice 16.143

Na drobno! Na debelo!

Otvorjen je popolnoma
preurejen in povečan

Trgovski dom

Stermecki
Celje

Zato pridite in oglejte si ogromno zalogo manufakture, konfekcije, čevljev in galanterije, ker so prav v ta namen

znižane cene!

Manufaktura in moda

Šentjunc Gabrijel

CELJE, Glavni trg 9

Karol Pajk

Celje, Glavni trg št. 2
telefon št. 298

Specialna trgovina moškega
perila in modnega blaga
Velika izbira! Cene nizke!

Lekarna pri

„Križu“

Celje v palači Ljudske posojilnice

Ph. Mr. Fedor Gradišnik

SUKNO za modo in

ODEJE iz lastne
tovarne
in vso manu-
fakturo nudi
po zelo solid-
nih cenah

Fr. Dobovičnik

Celje

Gosposka ulica

Fr. Strupi, Celje

Prešernova
ulica štev. 4

zaloga stekla, porcelana, raznovrstnih šip, sve-
tiljk, okvirov za podobe itd.

NA VELIKO.

NA DROBNO.

„FENIX“

Tvornica usnjatih izdel-
kov: Kovčegi, aktovke,
damske torbice, denar-
nice, pasi za gasilce,
vzorčni kovčegi itd.

Zahtevajte pri urarjih le
JUNGHANS
ure, ker so prvovrstne!

Zagrebsko skladišče
manufakture

Celje, Glavni trg 10

je edina in prva trgovina take
vrste v Celju in prodaja vse bla-
go po strogo tovarniških cenah

Nova trgovina! Sveže blago! Tovarniške cene!

Tvornica zemeljskih, kemičnih, oljnatih in lakastih
barv, firneža, lakov, steklarskega kleja itd.

Franc Čuk, Celje

Moderne tkanine

za damske obleke, plašče,
kostume nudi v veliki izbiri

M. Pšeničnik

MANUFAKTURNA IN MODNA
TRGOVINA

Celje

Karol Florjančič - Celje

Telefon 74

Cankarjeva c. št. 2

Zaloga elektromotorjev, dinam, števec, žarnic, izoliranih cevi, likalnikov, kuhinjskih
aparatur, izolatorjev, žic, armatur, svetilk, lestencev, nočnih svetilk, ventilatorjev,
zvoncev, telefonov, vsakovrstnega elektromateriala, radioaparatur in radiomateriala

Celjska posojilnica d. d. v Celju

V lastni hiši — Narodni dom

Glavnica in rezerve nad **dln 16,500.000.—**

Kupuje in prodaja devize in valute. — Izdaja uverenja za izvoz
blaga. — Sprejema hranilne vloge na knjižice in tekoči ra-
čun ter nudi za nje popolno varnost in ugodno obrestovanje

Podružnici: **Maribor in Šoštanj**